

SỞ Y TẾ KHÁNH HÒA  
BỆNH VIỆN ĐA KHOA KHU VỰC NINH HÒA

**MỐI NGUY HIỂM KHI TỰ Ý TRUYỀN DỊCH**  
(Kèm theo Quyết định số 192 /QĐ-BVNH ngày 11 tháng 7 năm 2024)

Dịch truyền là một loại thuốc đặc biệt được sử dụng cho cơ thể khi thật cần thiết và phải có chỉ định của bác sĩ điều trị và được thực hiện ở cơ sở y tế có đủ điều kiện theo quy định. Vì vậy, không được lạm dụng dịch truyền dù bất cứ loại nào, bởi vì, nếu không dùng đúng có thể có hại cho cơ thể, thậm chí gây nguy hiểm chết người.

### I. BẢN CHẤT CỦA DỊCH TRUYỀN LÀ GÌ?

Dịch truyền là những dung dịch thuốc vô trùng dùng để tiêm truyền nhỏ giọt vào tĩnh mạch với khối lượng lớn. Dịch truyền bao gồm dung môi và dược chất được hòa tan thành thể lỏng, có thể ở dạng ưu trương hoặc đẳng trương với các chất tương ứng có trong máu. Một số dạng dịch truyền có khá đầy đủ các chất và được dùng thay thế huyết tương hoặc bổ sung vitamin, acid amin trong một số trường hợp cần thiết.

### II. CÁC LOẠI DỊCH TRUYỀN

#### 1. Các dung dịch đẳng trương:

**NaCl 0,9%,**: Dùng để bồi phụ nước và thường phối hợp với Glucose 5%, ngoài ra còn dùng làm dung môi pha loãng thuốc khi truyền tĩnh mạch

**Nhược điểm:** khi truyền quá nhiều hoặc quá nhanh dễ dẫn đến ứ nước ngoại bào phù phổi cấp do thiếu một số chất điện giải như  $Ca^{2+}$ ,  $K^+$  nên không dùng để bù điện giải khi rối loạn, những trường hợp này thường dùng dung dịch Ringer-lactat

**Ringer-lactat:** Trong thành phần của dung dịch này có lactat, khi vào cơ thể lactat sẽ chuyển thành bicarbonat và có tác dụng kiềm hóa máu khi có rối loạn toan máu.

Dùng tốt cho những trường hợp rối loạn cân bằng ion. Lượng dịch cần truyền được xác định theo tình trạng mất nước và điện giải nhưng tổng lượng truyền tối đa không quá 3-4 lít/24h

#### 2. Các dung dịch ưu trương:

NaCl ưu trương được dùng để bù  $Cl^-$  và bù đắp thể tích khi bị mất một lượng dịch lớn như bỏng nặng, mất máu trầm trọng

**Nhược điểm:** áp suất thẩm thấu quá cao, dễ gây phù và tăng nguy cơ chảy máu do giảm kết tập tiểu cầu một số cơ quan nội tạng như thận, tim, tăng cường co bóp cơ tim, làm giảm được tỉ lệ phù não và tăng áp lực nội sọ tốt hơn dung dịch keo.

#### 3. Các dung dịch keo

-Loại tự nhiên: Albumin

-Loại nhân tạo: gồm một số Polymer: Dextran, gelatin hoặc HEA

Do có độ keo cao hơn nước nên có thể làm tăng độ keo của máu. Các dung dịch ưu trương có tác dụng giãn mạch, dùng cho những trường hợp cần bù khẩn cấp chất đạm hay khi bị choáng giảm thể tích, sốt xuất huyết...

### III. NHỮNG TAI BIẾN CÓ THỂ XẢY RA KHI TỰ TRUYỀN DỊCH

**-Sốc phản vệ:** có thể dẫn tới tử vong là tai biến nặng nhất.

**-Nhiễm trùng máu:** cũng là một tai biến nguy hiểm có thể dẫn tới tử vong nếu không được điều trị kịp thời.

- *Phù*: toàn thân, tràn dịch màng bụng, phù phổi, suy hô hấp hay suy tim, đặc biệt ở những người có các bệnh về tim mạch đã được chẩn đoán hoặc chưa được phát hiện.

- *Rối loạn điện giải*: khi đưa vào trong cơ thể một lượng dịch không cần thiết sẽ dẫn tới tình trạng dư thừa và làm rối loạn điện giải, từ đó gây ra nhiều hệ lụy khác.

- *Nhiễm bệnh*: Khi tự ý truyền dịch tại nhà còn tiềm ẩn nhiều nguy cơ lây nhiễm các bệnh như viêm gan B, C, HIV/AIDS,... do kỹ thuật truyền không đúng, không đảm bảo vô trùng.

- *Gây thiếu hụt các yếu tố vi lượng*.

- *Rối loạn hấp thu*: Khi truyền dịch kéo dài sẽ dẫn đến hiện tượng các dung mao của ruột thoái hóa làm cho khả năng hấp thụ thức ăn kém, dẫn tới hậu quả là cơ thể bị thiếu các vitamin và khoáng chất.

- *Mất nước ưu trương*: Khi lượng dịch truyền vào cơ thể quá nhiều có thể gây ra tình trạng các tế bào bị mất nước ưu trương, làm teo tế bào não rất nguy hiểm.

***Truyền dịch đúng chỉ định, đúng kỹ thuật cũng có thể gặp phải một số tai biến sau:***

- Tại chỗ tiêm truyền bị phù, sưng đau.

- Có thể bị rét run, vã mồ hôi, mặt tái nhợt, khó thở, đau tức ngực,...

- Tại vị trí cắm kim tiêm truyền có thể bị sưng tại chỗ hoặc lan tỏa ra xung quanh làm cho vùng da đó bị viêm tấy đỏ, thậm chí có thể bị hoại tử, nhất là khi truyền các loại dịch cung cấp chất dinh dưỡng.

Chính vì những lý do trên, **người bệnh tuyệt đối không được tự ý truyền dịch**, kể cả truyền dịch hoa quả. **Việc truyền dịch** cần phải tuân thủ theo đúng chỉ định của bác sĩ sau khi đã thăm khám, được thực hiện bởi nhân viên y tế đã được đào tạo bài bản và phải tiến hành tại các cơ sở y tế có đầy đủ trang thiết bị cấp cứu để có thể xử lý kịp thời khi có tai biến xảy ra.

## **TÀI LIỆU THAM KHẢO**

“Nguy hiểm khi tự ý truyền dịch tại nhà”, Sức khỏe tổng hợp, Vinmec:

<https://www.vinmec.com/vi/tin-tuc/thong-tin-suc-khoe/nguy-hiem-khi-tu-y-truyen-dich-tai-nha/>